

Nr 72.

Av herr **Senander m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj: ts proposition, nr 20, med förslag till lag om dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag m. m.*

Frågan om dyrtidstillägg på folkpensionerna har varit aktuell sedan åtskillig tid före krigsutbrottet. I anledning härav påyrkade den kommunistiska riksdagsgruppen redan vid förra årets lagtima riksdag i en motion, att folkpensionärerna skulle tilldelas ett rörligt tillägg efter ungefär samma grunder som då gällde för statstjänarna. Motionen avsågs emellertid av riksdagen, varvid det dock meddelades att frågan om dyrtidstillägg på folkpensionerna befann sig under utredning.

Det är lindrigast sagt beklagligt att det måste förflyta ett år innan förslaget kommit på riksdagens bord. Var och en som något litet känner de fattigaste folkpensionärernas förhållanden vet, att detta dröjsmål inneburit att många folkpensionärer lidit bitter nöd och att de i flera fall endast genom att vädja om andra människors bistånd kunnat undgå rena svälten.

Det nu framlagda förslaget är, icke minst med hänsyn till det långa dröjsmålet, högst otillfredsställande. Folkpensionärernas stora flertal lever redan under s. k. normala förhållanden på en standard, som knappast kan kallas människovärdig. Varje sänkning av folkpensionärernas köpkraft är därför ödesdiger. Under sådana förhållanden kan det icke försvaras om samhället i dyrtid underlåter att ingripa för att vidmakthålla pensionärernas köpkraft eller, då ingripande sker, endast delvis kompenserar förlusten i köpkraft.

Det är detta som skett beträffande folkpensionärerna. Snart har ett och ett halvt år av stark och oavbruten prisfördyring passerat utan att folkpensionärerna erhållit någon compensation, och då nu förslag därom föreligger, så innebär detsamma att endast en del av levnadskostnadsstegringen kompenserar. Förfarandet ligger i linje med den ekonomiska politik som statsmakterna inriktat sig på och som öppet förklaras ha till syfte att åstadkomma en sänkning av folkets levnadsstandard. Vi vill emellertid erinra om, att för regeringen och regeringspartierna representativa personer, bland dem socialministern, under förra årets valkampanj förklarade sig vilja gå in för ett »återställande av folkpensionernas köpkraft». Hur dåligt detta löfte infrias genom den föreliggande propositionen visas därav, att levnadskostnadsstegringen sedan år 1937, vilket år de nu gällande folkpensionerna fastställdes, uppgår till 27 enheter. Propositionen ger en compensation av endast 16 $\frac{2}{3}$ %. En avsevärd del av den förklarade köpkraften lämnas alltså okompenserad. Differensen är emellertid i verkligheten ännu större än vad som framgår av denna jämförelse. De knappt tilltagna folkpensionerna förslå inte till mera än att hålla den värsta hungern och kölden borta från folkpensionärshushållen. Men just posterna livsmedel och bränsle visar den största prisstegringen. Från år 1937 till slutet av år 1940

visar posten livsmedel en stegring med inte mindre än 37 enheter samt posten bränsle och lyse 48 enheter. Den faktiska köpkraftminskningen på folkpensionerna är sålunda avsevärt större än vad som framgår av indexstegringen för samtliga utgifter, vilket gör kravet på full kompensation för levnadskostnadsstegringen än mera berättigat.

Ett minimum av rättvisa mot folkpensionärerna och övriga berörda grupper vore därför, att de tilldelades ett rörligt tillägg, som med utgångspunkt från 1937 års indexläge fullt kompenserade levnadskostnadsstegringen. Om vi emellertid i nu förevarande sammanhang icke framställer ett dylikt yrkande, utan inskränker oss till att påyrka en höjning av dyrtidstillägget, så är detta beroende på att vi inte genom alltför omfattande ändringsförslag vill riskera att ytterligare dröjsmål med den välbehövliga hjälpåtgärden uppstår.

Ett synnerligen viktigt spörsmål i samband med denna fråga är, huruvida fattigvårdsmyndigheterna kommer att göra avdrag på eventuellt utgående fattigvårdsunderstöd i anledning av den förbättring som nu skall komma till stånd beträffande folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag. Skulle detta ske blir givetvis förbättringen helt illusorisk. Så vitt det framgår av handlingarna i ärendet finns det ingen garanti mot ett upprepande av det hänsynslösa förfarande från fattigvårdsmyndigheternas sida som tidigare förekommit, då folkpensionerna förbättrats. Om inte det nu föreslagna dyrtidstillägget skall bli ett dyrtidstillägg åt kommunerna, utan verkligen komma folkpensionärer och övriga berörda grupper till godo, så måste riksdagen för sin del tydligt uttala, att den föreslagna förbättringen icke bör föranleda minskning av eventuellt utgående fattigvårdsunderstöd. Vad som här sagts gäller även de kommunala pensionstillskotten.

Beträffande blindhetsersättningen anföres i propositionen att frågan därom icke behöver avgöras i nu förevarande sammanhang, men att departementschefen har för avsikt att inom kort upptaga densamma till prövning och därefter anmäla den till Kungl. Maj:t. Detta uppskov med en välbehövlig förbättring av de blindas läge är icke motiverat. Frågan föreligger i fullt utrett skick genom det av pensionsstyrelsen redan den 23 december 1938 framlagda förslaget. Detta förslag har vunnit godkännande av de blindas förening. För vår del kan vi därför inte se något hinder för att frågan nu avgöres. Så som emellertid frågan nu ligger till genom departementschefens förklaring att densamma icke bör upptagas i detta sammanhang, vill vi nu endast uttala den förväntan att frågan om förbättrad blindhetsersättning skall få en snabb behandling och att proposition därom i enlighet med pensionsstyrelsens förslag ingives till nu pågående riksdag.

På ovanstående grunder hemställs, att riksdagen måtte besluta

att vidtaga sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till lag om dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag, att sådant tillägg skall utgå med ett belopp motsvarande en fjärdedel i stället för en sjättedel av folkpensionens, invalidunderstödet eller barnbidragets belopp för året, samt

att riksdagen uttalar, att den därigenom beslutade ökningen av folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag icke bör föranleda avdrag på eventuellt utgående understöd från fattigvård eller kommunala pensionstillskott.

Stockholm i januari 1941.

K. Senander.

Set Persson.

H. Hagberg.
